

Klára Sedláčková

Oponentský posudek diplomové práce s názvem: Rituály

Vypracovala: Magdaléna Juříková

Práci Kláry Sedláčkové jsem začala sledovat ve chvíli, kdy téměř dokončila dva obrazy čtvercového formátu. Po delší odmlce a přerušení výuky na AVU jsme se sešly nad ústředním obrazem triptychu na konci srpna 2020. Upozornila jsem tehdy na markantní rozdíl ve výrazu obou postranních obrazů vůči středu celého cyklu. Vynucený časový odstup od vzniku prvních dvou a posledního plátna způsobil značný posun v barevnosti, v koncepci scény i ve výrazovém rejstříku. Ilusivní podání obou předchozích scén ustoupilo expresivnějšímu a barevně přímočařejšímu stylu. Tím se poněkud tato součást triptychu vyděluje z celé série, ačkoliv vyjadřuje vnitřní drama a explozi úzkosti s pochopitelným důrazem. Téma OCD je pro běžného diváka poněkud zastřeno mlhou a kromě těch rituálů, kterými se nejběžněji tato nemoc charakterizuje, není o ní obecné povědomí nikterak hluboké. Považuji tedy rozhodnutí Kláry Sedláčkové interpretovat tento fenomén obrazem za odvážné rozhodnutí, které u ní jistě znamenalo určitý průlom, neboť je sama jednou z malého procenta lidí trpících těmito syndromy.

Technika malby, jakou zvolila v prvních dvou případech, je velice vyspělá a kultivovaná, vnáší však do obrazů poněkud větší míru harmonie, než bychom u tématu OCD očekávali. Snaha evokovat tajemnou atmosféru je potlačena dle mého názoru jednak výrazem dívek, které tu opravdu sedí modelem a nekonají, jsou zachyceny v klidovém módu a bez známek vnitřního napětí. Rekvizity sice napovídají něco o rituálu – v jednom případě o řazení předmětů (zde viditelněji) a v druhém o počítání nějakých běžných úkonů a jejich vyhodnocování, rituál, který má chránit samotného jedince, nebo jeho blízké (zde bez kontextu), nicméně celková atmosféra tu bez autorského komentáře spíše naplňuje žánr barokizujícího portrétu a tajemného moc nezbyvá. Naproti tomu je extatická scéna s Morenami a levitující dívkou daleko blíže kýženému sdělení o drásavém světě OCD.

Je zřejmé, že autorka má k tématu blízko nejen z vlastní zkušenosti, ale sleduje tuto problematiku aktivně i v odborné literatuře a u svých spolutrpicích. Je i součástí jakési malé komunity, kde pomáhá vzájemné sdílení. Sdílení navenek z tohoto kruhu porozumění vyžaduje nejen odvalu, ale i znalosti a notnou dávku sebevědomí, s jakým se na veřejnost obrátit s tímto tématem. S velkým nasazením usiluje, aby její triptych ukázal světu nejen rituály omezující každodenní existenci těchto pacientů, ale i frustrující a často hraniční pocity ohrožení, kterými trpí. Smrt a její obsedantní přítomnost jsou těžkou formou úzkosti, s kterou se pojí další psychosomatické příznaky. Teprve terapie a vlastní silná vůle jsou cestou k překonání těchto syndromů. Klára Sedláčková prostřednictvím své práce analyzuje nejen svůj problém s OCD, ale pozorně vnímá všechny podoby a stadia této nemoci ve svém okolí a ty ji pak vedou k volbě konkrétního námětu pro jednotlivé části triptychu. Je to pro ni zdá se přirozený a osvobozující proces. Pro nás je to ojedinělá výpověď o typu onemocnění, které je v populaci méně časté a pokud je někdy traktováno, tak s humornou nadsázkou či spláchnuto s jinými poruchami, jako případ tak trochu směšného bláznovství. Autorka předkládá rituály (řazení předmětů podle určitých zákonitostí, opakování běžných úkonů ve stanoveném "magickém" počtu) jako první zřetelné příznaky OCD, které mohou později vést až k život ohrožujícím stavům. Z tohoto hlediska lze pak spíše přijmout i odlišné ladění dvojice krajních obrazů ve srovnání s ústředním plátnem v zájmu dramatického odlišení lehčích a těžké formy nemoci.

Autorka investovala do své výpovědi velkou míru odhodlání zpracovat téma bez zbytečného sentimentu, jde jí především o empatii a pochopení. Rituály, které jsou běžnou součástí našeho jednání i bez OCD, jsou pro ni možným prostředkem pro pochopení situace, v které se nemocní ocitají.

Obrazy, zejména ty krajní z celého triptychu, mohou skutečně fungovat i bez autorského slovního doprovodu a můžeme si do každé ze scén vkládat vlastní příběh. Tím, že jsou však komponovány zrcadlově a přerušuje je dynamická prostřední scéna, vzniká silné napětí, které znesnadňuje uchopení vnitřních souvislostí, vyjma vnějších znaků- stejného rukopisu a podobnosti protagonistek a interiérů.

Čtení cyklu také poněkud problematizuje název, který se vztahuje pouze k oběma krajním plátnům, kdežto ústřední obraz se rituálu nikterak nedotýká a naši pozornost směřuje k traumatu. Autorka je vedena silnou intuicí a její postup do velké míry determinuje vlastní dramatická zkušenost. Ta způsobila, že záměr věnovat se rituálům nakonec rozšířila o další pro ni tak důležité téma, kterým si přála triptych uzavřít. Dominance středního výjevu je natolik zjevná a expresivní, že zastiňuje oba doprovodné obrazy a soudržnost cyklu je tak oslabena.

Autorka zmiňuje inspiraci zejména z britské současné scény, (Caroline Walker, Jonathan Wateridge). Jejich malba je založena na vynikajících a propracovaných inscenačních schopnostech, které investují do přípravy scén. V triptychu Kláry Sedláčkové je inscenační moment silný u obou rituálních výjevů, kdežto u centrálního plátna je tento princip prolomen silnými emocemi a expresivitou, které nás okamžitě zaplaví, aniž bychom se věnovali podrobněji pozadí a uspořádání scény.

I navzdory všem zmíněným diskrepancím, je potřeba hodnotit autorčino úsilí jako silnou výpověď o nesnadném tématu, ke kterému nalézt adekvátní výtvarné prostředky vyžaduje opravdu velké nasazení a zkušenost. Náročnost tohoto sdělení zřejmě překračuje i časové limity dané přípravou na diplomovou práci, aby mohlo uzrát v komplexní a jednoznačné dílo.

Navrhuji **Kláře Sedláčkové** udělit titul **MgA**.

Její práci hodnotím jako **velmi dobrou**.

V Praze, 2.9.2020